

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Затверджено на засіданні кафедри
управління фінансовими послугами
Протокол № 6 від 29.01.2016 р.

Програма

**навчальної дисципліни
"Фінанси у підприємництві"
для студентів усіх спеціальностей
усіх форм навчання**

Укладачі: Андрійченко Жанна Олегівна
Ачкасова Світлана Анатоліївна

Відповідальний за випуск
завідувач кафедри Внукова Наталія Миколаївна

ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

1. Вступ

Зміни економічних відносин в Україні обґрунтували доцільність формування нових механізмів перерозподілу фінансових ресурсів у державі.

Фінансовий ринок, що є винятковою сферою економічних відносин, де відбувається мобілізація тимчасово вільних коштів і перетворення їх у позичковий та інвестиційний капітал, зазнає найбільших змін.

У зв'язку з цим підвищуються вимоги до майбутніх фахівців щодо знань основ функціонування фінансового ринку та навичок приймати правильні управлінські рішення щодо доцільності інвестування чи залучення коштів, використання фінансових послуг різних фінансових установ.

Навчальна дисципліна «Фінанси у підприємстві» буде корисна майбутнім фахівцям, діяльність яких може бути пов'язана з технічним обслуговуванням функціонування фінансових установ, що діють на різних ринках фінансових послуг, а також тим, хто збирається мати власний бізнес та займатися підприємництвом.

Вивчення цієї дисципліни дає можливість студенту:

орієнтуватися на фінансовому ринку, свідомо обираючи напрями та способи залучення чи інвестування коштів;

розумітися на видах та типах фінансових установ, що діють на ринках фінансових послуг, і обирати найбільш прийнятні для конкретних цілей фінансові послуги;

аналізувати переваги та недоліки різних видів фінансових інструментів та використовувати їх у практичній діяльності.

Метою вивчення дисципліни «Фінанси у підприємстві» є послідовне формування компетентностей у сфері фінансових відносин при здійсненні підприємницької діяльності.

У процесі оволодіння навчальною дисципліною перед студентами ставляться такі завдання:

вивчення сутності та значення фінансового ринку у сфері економічних відносин;

ознайомлення із функціонуванням фінансових інструментів, суттю фінансового посередництва, особливостями обігу різних видів фінансових інструментів та функціонування фінансових установ;

вивчення видів, форм і методів регулювання ринків фінансових послуг.

Об'єктом навчальної дисципліни «Фінанси у підприємстві» є навчальної дисципліни є процес вторинного перерозподілу ВВП .

Предметом навчальної дисципліни «Фінанси у підприємстві» є відносини, що виникають у процесі купівлі-продажу фінансових ресурсів, користуванні фінансовими послугами.

Пререквізити: вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни, як: «Загальна соціальна та економічна історія України», «Вища математика».

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

роль, поняття, структуру і функції фінансового ринку;

сутність та види фінансових послуг;

державне регулювання фінансового ринку та ринку фінансових послуг;

поняття, структуру та види процентних ставок;

поняття ризиків; методи оцінки та управління фінансовими ризиками,

сутність, структуру, суб'єктів та об'єкти фондового ринку;

місце цінних паперів на фондовому ринку і роль в економіці, види і характеристики цінних паперів;

сутність та класифікацію кредитних операцій, кредитне обслуговування, методику оцінку фінансового стану позичальника у процесі залучення позикових коштів;

сутність та класифікацію депозитних послуг у процесі депозитного обслуговування суб'єктів підприємства;

сутність операцій факторингу та його класифікацію;

механізм розрахунків за факторингом та склад витрат.

сутність, структуру, суб'єктів та об'єкти грошового ринку;

поняття та структуру валютного ринку; валютні операції та валютне регулювання;

підходи до формування стратегій в недержавному пенсійному забезпеченні, суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення.

вміти:

порівнювати на прикладі різних видів і типів договорів фінансових послуг їх відповідність дії Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та визначити переваги для суб'єктів підприємництва;

визначати майбутню та поточну вартість фінансових інструментів;

здійснювати обґрунтований вибір найбільш привабливого варіанту залучення та вкладення коштів в умовах визначеності, невизначеності та ризиків.

визначати порядок надання кредитів на різні терміни, при зміні умов нарахування процентів ;

проводити розрахунок відповідно до вимог НБУ показників з оцінки кредитоспроможності позичальника;

здійснювати обґрунтований вибір прийнятного варіанту розміщення грошових коштів на депозит на основі пропозицій банків або інших фінансових установ;

проводити розрахунок витрат суб'єктів підприємництва за факторингом за умов зміни процентної та комісійної політики;

проводити порівняння умов надання послуг банками, страховими компаніями зі страхування життя та недержавними пенсійними фондами на ринку послуг з недержавного пенсійного забезпечення;

оцінювати основні показники діяльності НПФ, компаній зі страхування життя та банків при виборі напрямів інвестування коштів суб'єктами підприємництва.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійною компетентністю, що наведена в табл. 1.

**Професійна компетентність, яка отримується студентами після
вивчення навчальної дисципліни**

Назва компетентності	Складові компетентності
Розробляти та здійснювати обґрунтування оптимальних рішень суб'єктами підприємництва щодо фінансових відносин	1.Обґрунтовувати доцільність перерозподілу фінансових ресурсів як інструменту підвищення ефективності виробництва і розвитку економіки
	Здатність розкривати сутність фінансових послуг, їх роль в підприємстві
	3.Визначати механізм державного регулювання фінансового ринку
	4.Обґрунтувати необхідність залучення /вкладання коштів через ринок інструментів позики
	4.Визначати необхідність залучення /вкладання коштів через ринок інструментів власності
	4.Обґрунтовувати стратегії хеджування із використанням похідних фінансових інструментів
	4. Обґрунтовувати необхідність розміщення цінних паперів на фондовій біржі
	5. Здатність визначати основи кредитного і депозитного обслуговування суб'єктів підприємництва, розраховувати показники надання кредитів, оцінювати кредитоспроможність юридичних осіб, реєструвати договори за депозитами, здійснювати відкриття поточних, депозитних рахунків
	6. Здатність визначати доцільність факторингу для суб'єктів підприємництва та умови здійснення операцій з факторингу
	7. Планувати витрати/надходження суб'єктів господарювання при користуванні валютними цінностями
	8. Здатність формувати стратегії суб'єктами підприємництва з недержавного пенсійного забезпечення при формуванні пенсійних накопичень

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в табл. 2.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (5 кредитів ЄКТС). Форма підсумкового контролю – залік.

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни
"Фінанси у підприємстві"
за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Пререквізити	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці					
Обґрунтовувати доцільність перерозподілу фінансових ресурсів як інструменту підвищення ефективності виробництва і розвитку економіки	Сутність поняття фінансовий ринок та його класифікація. Основні функції фінансового ринку	Знання місця та ролі фінансового ринку в економіці, основних суб'єктів та об'єктів фінансового ринку	Виявляти потреби економічних суб'єктів у залученні чи інвестуванні фінансових ресурсів	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо пошуку напрямів і способів залучення/інвестування фінансових ресурсів	Відповідальність за точність виявлення потреб у фінансових ресурсах та способів їх задоволення
Тема 2. Фінансові послуги та їх роль в підприємстві					
Здатність розкривати сутність фінансових послуг, їх роль в підприємстві	Особливості розвитку підприємства, його функції та класифікація	Сутність та класифікація суб'єктів підприємства. Сутність фінансових послуг.	Порівнювати на прикладі різних видів і типів договорів фінансових послуг їх відповідність дії Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та визначити переваги для суб'єктів підприємницької діяльності	Донесення до фахівців і нефаківців інформації щодо особливостей надання фінансових послуг	Здатність до подальшого самостійного навчання проблем щодо надання фінансових послуг

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
Тема 3. Державне регулювання ринків фінансових послуг					
Визначати механізм державного регулювання фінансового ринку	Основні сегменти ринку фінансових послуг. Регулятори, учасники ринків фінансових послуг. Нормативно-правове забезпечення державного регулювання ринків фінансових послуг	Знання мети, напрямів та способів державного регулювання ринків фінансових послуг; засобів впливу на порушників та відповідальності учасників за порушення на ринках фінансових послуг; перспективні напрями розвитку ринків фінансових послуг	Проводити структурно-логічне моделювання процесу державного регулювання ринків фінансових послуг; визначати стратегічні напрями розвитку суб'єктів підприємництва у зв'язку з перспективними напрями розвитку ринків фінансових послуг	Презентувати результати структурно-логічного моделювання процесу державного регулювання ринків фінансових послуг, переконувати в необхідності змін в організації діяльності суб'єктів підприємництва у відповідь на зміни у державному регулюванні	Відповідальність за точність і коректність розуміння змін у державному регулюванні ринків фінансових послуг та строки їх впровадження у практику господарювання суб'єктів підприємництва
Тема 4. Участь суб'єктів підприємництва у відносинах на фондовому ринку					
Обґрунтувати необхідність залучення /вкладання коштів через фондовий ринок; Здійснювати вибір фінансового посередника для реалізації потреб у залученні / інвестуванні фінансових ресурсів	Характеристика основних видів професійної діяльності на фондовому ринку, видів цінних паперів, учасники фондового ринку.	Знання економіко-правових основ здійснення операцій на фондовому ринку	Здійснювати вибір фінансового інструменту / фінансового посередника для вирішення конкретної економічної задачі	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо розміщення цінних паперів на фондовому ринку	Приймати рішення в умовах невизначеності та відповідати за точність і коректність результатів

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Кредитне і депозитне обслуговування суб'єктів підприємницької діяльності					
Здатність визначати основи кредитного і депозитного обслуговування суб'єктів підприємництва, розраховувати показники надання кредитів, оцінювати кредитоспроможність юридичних осіб, реєструвати договори за депозитами, здійснювати відкриття поточних, депозитних рахунків	Основні сегменти ринку банківських послуг	Сутність та класифікація кредитних операцій, кредитне обслуговування, методика оцінку фінансового стану позичальника. Сутність та класифікація депозитних послуг у процесі депозитного обслуговування суб'єктів підприємництва.	Вирішувати ситуаційні завдання щодо порядку надання кредитів на різні терміни, при зміні умов нарахування процентів та розрахунок відповідно до вимог НБУ показників з оцінки кредитоспроможності позичальника. Вирішувати ситуаційні завдання з розрахунку найбільш прийняттого варіанту розміщення грошових коштів на депозит на основі пропозицій банків або інших фінансових установ	Виробляти та чітко формулювати аргументи щодо власної позиції із питань кредитного і депозитного обслуговування суб'єктів підприємництва	Здатність до подальшого самостійного навчання щодо взаємовідносин суб'єктів підприємницької діяльності із кредитного і депозитного обслуговування
Тема 6. Факторингове обслуговування суб'єктів підприємництва					
Здатність визначати доцільність факторингу для суб'єктів підприємницької діяльності та умови здійснення операцій з факторингу	Основні сегменти ринку факторингових послуг	Сутність операцій факторингу. Класифікація факторингу. Механізм розрахунків за факторингом. Склад витрат за факторингом.	Вирішувати ситуаційні завдання щодо різних типів факторингових послуг за умов зміни процентної та комісійної політики	Виробляти та чітко формулювати аргументи щодо власної позиції із питань оцінки ефективності факторингу для суб'єктів підприємництва	Здатність до подальшого самостійного навчання щодо здійснення операцій з факторингу

Тема 7. Операції суб'єктів підприємницької діяльності на валютному ринку					
Планувати витрати/надходження суб'єктів підприємництва при користуванні валютними цінностями	Сутність поняття валюта, класифікація валюти, поняття валютні цінності, учасники валютного ринку; види валютних операцій	Знання економіко-правових основ проведення валютних операцій в Україні	Здійснювати вибір валюти для реалізації конкретних економічних задач	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо розробки та реалізації рішень щодо використання валюти в умовах ризику	Приймати рішення в умовах невизначеності та відповідати за точність і коректність результатів
Тема 8. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ зі страхування і недержавного пенсійного забезпечення					
Здатність формувати стратегії суб'єктами підприємництва з недержавного пенсійного забезпечення при формуванні пенсійних накопичень	Особливості використання послуг зі страхування у підприємстві	Формування стратегій з недержавному пенсійному забезпеченні. Суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення.	Вирішувати ситуаційні завдання щодо порівняння умов надання послуг банками, страховими компаніями зі страхування життя та недержавними пенсійними фондами на ринку послуг з недержавного пенсійного забезпечення. Оцінювати основні показники діяльності НПФ, компаній зі страхування життя та банків при виборі напрямів інвестування коштів суб'єктами підприємництва.	Виробляти та чітко формулювати аргументи щодо власної позиції із питань формувати стратегії з недержавного пенсійного забезпечення	Відповідальність за точність та коректність прийнятого рішення щодо стратегій з недержавного пенсійного забезпечення при формуванні пенсійних накопичень

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні засади фінансових відносин суб'єктів підприємницької діяльності

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці

1.1. Місце фінансового ринку в економіці. Передумови виникнення фінансового ринку. Сутність фінансового ринку, його структура та функції.

1.2. Суб'єкти та об'єкти фінансового ринку.

Тема 2. Фінансові послуги та їх роль в підприємстві

2.1. Сутність фінансової послуги. Особливості надання фінансових послуг та їх економічна сутність. Організація діяльності фінансових установ з надання фінансових послуг. Функції ринку фінансових послуг в Україні, етапи його розвитку та роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Оптимізація фінансових потоків в підприємстві.

Роль фінансових послуг в активізації власного бізнесу, оптимізації витрат та в ефективному формуванні та використанні коштів фінансових установ, збільшенні обсягів інвестицій суб'єктів підприємницької діяльності.

2.2. Ринок фінансових послуг. Нормативно-правові основи діяльності установ з надання фінансових послуг. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг». Функції фінансових посередників. Взаємозв'язок окремих елементів інфраструктури ринку фінансових послуг і підприємництва.

Тема 3. Державне регулювання ринків фінансових послуг

3.1. Особливості державного регулювання ринків фінансових послуг. Мета та форми державного регулювання ринків фінансових послуг. Порядок регулювання ринку банківських послуг. Державне регулювання фондового ринку України. Політика держави на валютному ринку.

3.2. Саморегулівні організації професійних учасників ринків фінансових послуг.

Змістовий модуль 2. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ

Тема 4. Участь суб'єктів підприємництва у відносинах на фондовому ринку

4.1. Поняття та інфраструктура фондового ринку.

4.2. Характеристика та порядок здійснення професійних видів діяльності на фондовому ринку.

4.3. Сутність та класифікація цінних паперів. Роль цінних паперів в забезпеченні потреб суб'єктів підприємництва у фінансових ресурсах чи інвестуванні. Порядок емісії, розміщення та обігу основних видів цінних паперів.

4.4. Сутність та види похідних цінних паперів. Функції похідних фінансових інструментів.

4.5. Механізм здійснення операцій з цінними паперами суб'єктами підприємництва.

Тема 5. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ з кредитного і депозитного обслуговування

5.1. Поняття кредитних правовідносин та класифікація кредитних послуг. Нормативно-правове забезпечення кредитних відносин (Цивільного кодексу України та ін). Характеристика кредиту та умови його надання. Характеристика кредитора, кредитного договору та позичальника. Кредитна лінія. Фінансовий кредит. Суб'єкт і об'єкт кредитного договору.

5.2. Структура кредитних відносин. Особливості кредитування. Документи, що необхідні для отримання кредиту. Мета набування кредиту. Відмінності сучасної системи кредитування. Методи кредитування.

5.3. Оцінка фінансового стану позичальника. Місце оцінки кредитоспроможності позичальника у процесі кредитування. Визначення рівня кредитоспроможності позичальника. Фінансові показники оцінки і їх нормативні значення. Якісні параметри оцінки фінансового стану позичальника. Відмінності в оцінці фінансового стану юридичної і фізичної особи.

5.4. Сутність та класифікація депозитних послуг. Депозитна послуга та її економічний. Процес розміщення грошових коштів

суб'єктами підприємництва. Порядок відкриття депозитних рахунків. Характеристика клієнтів фінансових установ по вкладних операціях.

Тема 6. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ з факторингового обслуговування

6.1. Сутність операцій факторингу. Нормативно-правове забезпечення факторингу в Україні. Конвенція УНІДРУА про міжнародний факторинг.

6.2. Класифікація факторингових операцій. Види факторингових операцій. Критерії оцінки доцільності факторингових послуг для суб'єктів підприємницької діяльності.

6.3. Механізм розрахунків за факторингом. Склад витрат за факторингом, тарифна політика. Комісійні фактора та плата за кредитні ресурси. Відповідальність клієнта перед фактором. Виконання боржником грошової вимоги фактора. Недійсність заборони на уступку грошової вимоги. Зустрічні вимоги боржника. Захист прав боржника.

Тема 7. Операції суб'єктів підприємництва на валютному ринку

7.1. Сутність і структура валютного ринку. Валютний курс. Фактори, що впливають на валютний курс. Методи котирування. Конвертованість. Типи конвертованості. Резервні валюти.

7.2. Валютні операції. Валютний арбітраж.

7.3. Система валютного регулювання і контролю в Україні.

Тема 8. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ зі страхування і недержавного пенсійного забезпечення

8.1. Сутність послуг зі страхування. Взаємодія страхових компаній та банків.

8.2. Фінансові послуги із недержавного пенсійного забезпечення. Система накопичувального пенсійного страхування. Нормативно-правове забезпечення недержавного пенсійного страхування. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності з недержавними пенсійними фондами, банками та страховими компаніями зі страхування життя. Недержавні пенсійні фонди та страхові компанії зі страхування життя: взаємодія на ринку недержавного пенсійного забезпечення.

3. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, що націлене на закріплення студентом теоретичних знань, здобутих як на лекційних заняттях, так і в процесі самостійного вивчення та опрацювання теоретичного матеріалу, нормативно-правового забезпечення, форм фінансової звітності, статистичних даних, а також під час виконання індивідуальних домашніх завдань.

Під час проведення семінарського заняття обговорюються дискусійні питання навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів, а також проблемні питання, відповідь на які має бути знайдена під час обговорення.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює доповіді та презентації студентів з окреслених питань (табл. 3.1), їх презентації, активну роботу під час дискусії, вміння формулювати і відстоювати власну позицію тощо.

Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з навчальної дисципліни.

Таблиця 3.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання
1	2
Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні засади фінансових відносин суб'єктів підприємницької діяльності	
Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці	Тема семінарського заняття "Місце та роль фінансового ринку в економіці": 1. Сутність фінансового ринку та його значення для економіки. 2. Класифікація фінансового ринку. 3. Суб'єкти фінансового ринку. 4. Характеристика об'єктів фінансового ринку.
Тема 2. Фінансові послуги та їх роль в підприємстві	Тема семінарського заняття "Місце та роль фінансових послуг у підприємстві": 1. Особливості сучасного розвитку фінансових відносин суб'єктів підприємництва. 2. Фінансові послуги, сутність та їх класифікація. 3. Взаємозв'язок суб'єктів підприємницької діяльності з фінансовими установами. 4. Роль фінансових послуг у підвищенні ефективності фінансових відносин суб'єктів підприємництва.

1	2
Тема 3. Державне регулювання ринків фінансових послуг	Тема семінарського заняття "Особливості державного регулювання ринків фінансових послуг": 1. Необхідність державного регулювання ринків фінансових послуг. 2. Регулювання ринку банківських послуг. 3. Державне регулювання фондового ринку України. 4. Державне регулювання і контроль на валютному ринку. 5. Саморегулятивні організації професійних учасників ринків фінансових послуг.
Змістовий модуль 2. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ	
Тема 4. Участь суб'єктів підприємництва у відносинах на фондовому ринку	Тема семінарського заняття "Особливості участі суб'єктів підприємництва у відносинах на фондовому ринку": 1. Поняття та структура ринку цінних паперів. 2. Сутність та класифікація цінних паперів. 3. Роль боргових цінних паперів в діяльності суб'єктів підприємництва та їх характеристика. 4. Роль пайових цінних паперів в діяльності суб'єктів підприємництва та їх характеристика. 5. Сутність та функції похідних цінних паперів. 6. Порядок емісії, розміщення та обігу окремих видів цінних паперів.
Тема 7. Операції суб'єктів підприємництва на валютному ринку	Тема семінарського заняття "Особливості здійснення операцій суб'єктів підприємництва на валютному ринку": 1. Сутність і структура валютного ринку. 2. Валютні операції суб'єктів підприємництва. 3. Система валютного регулювання і контролю в Україні.

4. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, основною метою якої є формування вмінь та навичок виконання певних видів роботи, а саме розрахунків економічних показників, обґрунтування власних висновків та суджень щодо напрямів поліпшення діяльності суб'єктів підприємницької діяльності. Під час проведення практичного заняття студенти самостійно або в малих групах вирішують запропоновані завдання чи бізнес-кейси різного рівня складності. Наприкінці заняття для виявлення ступеня оволодіння матеріалом викладачем проводиться перевірка роботи, що виконували студенти, та підведення підсумків з виставленням відповідного балу, залежно від результатів виконаної роботи та критеріїв оцінювання.

Практичне заняття охоплює проведення контролю знань, вмінь і навичок студентів та рівня сформованості компетентностей, а також постановку мети заняття та її обговорення із залученням студентів, розв'язування завдань та контрольних питань, їх перевірку та оцінювання (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)
Змістовий модуль 2. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ	
<i>Тема 4. Участь суб'єктів підприємництва у відносинах на фондовому ринку</i>	<i>Завдання 1. Похідні фінансові інструменти» (бізнес-кейс)</i>
	<i>Завдання 2. Використання похідних фінансових інструментів у підприємницькій діяльності (бізнес-кейс)</i>
<i>Тема 5. Кредитне і депозитне обслуговування суб'єктів підприємництва</i>	<i>Завдання 3. Розрахунок різновидів надання кредитів на різні терміни при зміні умов нарахування процентів (кредитні калькулятори)</i>
	<i>Завдання 4. Оцінка кредитоспроможності позичальника</i>
	<i>Завдання 5. Оцінка конкурентоспроможності фінансових установ із депозитного обслуговування</i>
	<i>Завдання 6. Розрахунок найбільш прийняттого варіанту розміщення грошових коштів на депозит на основі пропозицій банків або інших фінансових установ (депозитні калькулятори)</i>
<i>Тема 6. Факторингове обслуговування суб'єктів підприємництва</i>	<i>Завдання 7. Розрахунок витрат на факторингове обслуговування за умов зміни процентної та комісійної політики фактора</i>
	<i>Завдання 8. Вибір фактора (банка чи факторингову компанію) на основі порівняння витрат за факторингом для клієнта факторингу</i>
	<i>Завдання 9. Визначення суми коштів, що отримує клієнт за договором факторингу</i>
<i>Тема 7. Операції суб'єктів підприємництва на валютному ринку</i>	<i>Завдання 10. Вибір валюти для реалізації економічних задач суб'єктів підприємництва</i>
<i>Тема 8. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ зі страхування і недержавного пенсійного забезпечення</i>	<i>Завдання 11. Порівняння умов надання послуг банками, страховими компаніями зі страхування життя та недержавними пенсійними фондами на ринку послуг з недержавного пенсійного забезпечення</i>
	<i>Завдання 12. Формування стратегій суб'єктами підприємництва з недержавного пенсійного забезпечення (бізнес-кейс)</i>

5. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання в межах аудиторної та поза аудиторної роботи виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Основні види самостійної роботи, що запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань, формування умінь та практичних навичок з навчальної дисципліни, наведені в табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Форми контролю СРС
1	2	3
Змістовий модуль 1. Організаційно-економічні засади фінансових відносин суб'єктів підприємницької діяльності		
Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці	Ознайомитися з основними передумовами виникнення фінансового ринку в Україні, визначити місце фінансового ринку в фінансовій системі і в економіці в цілому. Опрацювати контрольні запитання та питання для самостійної роботи, здійснити підготовку до <i>семінарського заняття</i> та огляд теоретичного матеріалу з теми <i>"Місце та роль фінансового ринку в економіці"</i> .	Презентація результатів
Тема 2. Фінансові послуги та їх роль в підприємстві	Вивчити питання лекційного матеріалу, ознайомитись з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювати контрольні запитання та питання для самостійної роботи, здійснити підготовку до <i>семінарського заняття</i> та огляд теоретичного матеріалу з теми <i>"Місце та роль фінансових послуг у підприємстві"</i>	Презентація результатів
Тема 3. Державне регулювання ринків фінансових послуг	Ознайомитися із законами України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг", "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні". Опрацювати контрольні запитання та питання для самостійної роботи, здійснити підготовку до <i>семінарського заняття</i> та огляд теоретичного матеріалу з теми <i>"Особливості здійснення операцій суб'єктів підприємництва на валютному ринку"</i> .	Презентація результатів, письмова контрольна робота за темами 1 – 3

1	2	3
Змістовий модуль 2.		
Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ		
Тема 4. Участь суб'єктів підприємництва у відносинах на фондовому ринку	Ознайомитися з положеннями Закону України "Про цінні папери та фондовий ринок" щодо порядку здійснення професійної діяльності на фондовому ринку та поняття й видів цінних паперів. Виконати <i>індивідуальне домашнє завдання</i> "Аналіз діяльності професійних учасників ринку цінних паперів (за видами)": 1. Допуск цінних паперів до котирування на фондових біржах. 2. Розвиток IPO в Україні. 3. Аналіз основних біржових індексів України. 4. Аналіз основних світових біржових індексів України. Опрацювати контрольні запитання та питання для самостійної роботи, здійснити підготовку до <i>практичного та семінарського заняття</i> та огляд теоретичного матеріалу з теми "Особливості участі суб'єктів підприємництва у відносинах на фондовому ринку".	Презентація результатів, індивідуальне домашнє завдання
Тема 5. Кредитне і депозитне обслуговування суб'єктів підприємництва	Вивчити питання лекційного матеріалу, ознайомитись з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, інформацією ресурсів мережі Інтернет, а також опрацювання контрольних запитань та питань для самостійної роботи, здійснити підготовку до <i>практичного заняття</i> . Виконати <i>індивідуальне домашнє завдання</i> "Обґрунтування вибору банків-контрагентів для кредитного та депозитного обслуговування".	Індивідуальне домашнє завдання
Тема 6. Факторингове обслуговування суб'єктів підприємництва	Вивчити питання лекційного матеріалу, ознайомитись з основною та додатковою літературою, законодавчими і нормативним матеріалами, а також опрацювати контрольні запитання та питання для самостійної роботи, здійснити підготовку до <i>практичного заняття</i>	Письмова контрольна робота за темами 4 – 6
Тема 7. Операції суб'єктів підприємництва на валютному ринку	Ознайомитися з тенденціями розвитку валютного ринку. Визначити, як впливає рівень конвертованості валюти на можливості учасників ринку щодо здійснення операцій з валютою. Ознайомитись з можливістю використання похідних інструментів на валютному ринку. Опрацювати контрольні запитання та питання для самостійної роботи, здійснити підготовку до <i>практичного та семінарського заняття</i> та огляд теоретичного матеріалу з теми "Особливості здійснення операцій суб'єктів підприємництва на валютному ринку".	Презентація результатів

1	2	3
Тема 8. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ зі страхування і недержавного пенсійного забезпечення	Здійснити пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконати <i>індивідуальне домашнє завдання "Обґрунтування вибору суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення суб'єктами підприємництва"</i> . Опрацювати контрольні запитання та питання для самостійної роботи, здійснити підготовку до <i>семінарського заняття</i> та огляд теоретичного матеріалу з теми <i>"Особливості здійснення операцій суб'єктів підприємництва на валютному ринку"</i> .	Презентація результатів, індивідуальне домашнє завдання

6. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, комп'ютерні симуляції, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 6.1 і 6.2).

Таблиця 6.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни (лекційні заняття)

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці	Міні-лекція з питання <i>"Співвідношення понять фінансовий ринок і ринок фінансових послуг"</i> , семінар-дискусія <i>"Проблеми функціонування фінансового ринку в Україні"</i>
Тема 2. Фінансові послуги та їх роль в підприємстві	Міні-лекція з питання <i>"Класифікація фінансових послуг"</i> , банки візуального супроводу
Тема 3. Державне регулювання ринків фінансових послуг	Міні-лекція з питання <i>"Створення мегарегулятора на фінансовому ринку"</i> , семінар-дискусія <i>"Перспективні напрями розвитку ринків фінансових послуг"</i>

1	2
<i>Тема 4. Участь суб'єктів підприємництва у відносинах на фондовому ринку</i>	Міні-лекція з питання "Особливості приватного та публічного розміщення акцій. IPO", проблемна лекція "Проблеми використання похідних фінансових інструментів в Україні"
<i>Тема 5. Кредитне і депозитне обслуговування суб'єктів підприємництва</i>	Лекція проблемного характеру з питання "Роль оцінки кредитоспроможності в процесі залучення позикових коштів суб'єктами підприємництва", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 6. Факторингове обслуговування суб'єктів підприємництва</i>	Міні-лекція з питання "Складові витрат на факторингове обслуговування суб'єктів підприємництва", банки візуального супроводу
<i>Тема 7. Операції суб'єктів підприємництва на валютному ринку</i>	Міні-лекція з питання "Регуляторна політика НБУ на валютному ринку", ситуаційні завдання щодо визначення доходності проведення конвертаційних операцій
<i>Тема 8. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ зі страхування і недержавного пенсійного забезпечення</i>	Міні-лекція з питання "Прийняття рішень щодо недержавного пенсійного забезпечення суб'єктів підприємницької діяльності на підставі методу аналізу ієрархії", банки візуального супроводу

Таблиця 6.2

**Використання методик активізації процесу навчання
(семінарські та практичні заняття)**

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
<i>Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці</i>	<i>Тема семінарського заняття "Місце та роль фінансового ринку в економіці"</i>	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 2. Фінансові послуги та їх роль в підприємстві</i>	<i>Тема семінарського заняття "Місце та роль фінансових послуг у підприємстві"</i>	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 3. Державне регулювання ринків фінансових послуг</i>	<i>Тема семінарського заняття "Особливості державного регулювання ринків фінансових послуг"</i>	Семінари-дискусії, презентації

1	2	3
Тема 4. Участь суб'єктів підприємництва у відносинах на фондовому ринку	Тема семінарського заняття "Особливості участі суб'єктів підприємництва у відносинах на фондовому ринку"	Семінари-дискусії, презентації
	Завдання 1. Похідні фінансові інструменти (бізнес-кейс)	Робота в малих групах, кейс-метод
	Завдання 2. Використання похідних фінансових інструментів у підприємницькій діяльності (бізнес-кейс)	
Тема 5. Кредитне і депозитне обслуговування суб'єктів підприємництва	Завдання 3. Розрахунок різновидів надання кредитів на різні терміни при зміні умов нарахування процентів (кредитні калькулятори)	Робота в малих групах, комп'ютерна симуляція
	Завдання 6. Розрахунок найбільш прийняттого варіанту розміщення грошових коштів на депозит на основі пропозицій банків або інших фінансових установ (депозитні калькулятори)	
Тема 6. Факторингове обслуговування суб'єктів підприємництва	Завдання 8. Вибір фактора (банка чи факторингову компанію) на основі порівняння витрат за факторингом для клієнта факторингу	Робота в малих групах, мозкові атаки
Тема 7. Операції суб'єктів підприємництва на валютному ринку	Тема семінарського заняття "Особливості здійснення операцій суб'єктів підприємництва на валютному ринку"	Семінари-дискусії, презентації
	Завдання 10. Вибір валюти для реалізації економічних задач суб'єктів підприємництва	Робота в малих групах
Тема 8. Взаємовідносини суб'єктів підприємницької діяльності і фінансових установ зі страхування і недержавного пенсійного забезпечення	Завдання 11. Формування стратегій суб'єктами підприємництва з недержавного пенсійного забезпечення (бізнес-кейс)	Робота в малих групах, кейс-метод

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Буднік М. М. Фінансовий ринок: конспект лекцій / М. М. Буднік, Н. В. Сабліна. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2006. – 155 с.

2. Ринок фінансових послуг : навч.-метод. комплекс / В. П. Унинець-Ходаківська, Н. М. Внукова, О. І. Костюкевич та ін. – Ірпінь : НУДПСУ, 2010. – 258 с.
3. Ринок фінансових послуг : навч.-метод. посіб. / Н. М. Внукова, В. І. Грачов, Н. В. Кузьминчук. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 276 с.
4. Цивільний Кодекс України / укл. О. Руденок. – Х. : Фактор, 2003. – 472 с.